

Reserve.

115351

Arrede tilhørere !

Når det skal kåseres over et emne som general Ruges forhold etter Trondneimsavtalen i løpet av en drøy halvtime, er det soleklart at det bare kan bli et kort streif. I den jungel av opprivende begivenheter som utspant seg sommeren 1940--, ~~h~~ var det ikke til å unngå at det skjedde ting som for alltid vil bli stående i Norges historie, både til godt og ondt. Jeg skal så godt jeg kan gi tilbeste et lite tidsbilde fra noe som etter den måten de ble tatt opp på etter krigen, førte eller bidro til dødsdom med påfølgende eksekvering.

Nå ligger det sistnevnte litt på siden av emnet for mitt kåseri, men hovedpersonen var etter krigen en meget sentral person som hadde i sin makt å forandre menneskers skjebne; noe han ikke ville.

Jeg har som nevnt, valgt å kåsere over hendelser i 1940. Jeg tenker da spesielt på Narvikavtalen 11-4-40, hvor Hærens overkommando forpliktet seg til å stille de norske styrkene i Øst-Finmark under tysk overkommando. General Ruge unnlot som kjent å informere Londonregjeringen om denne. Grunnen til dette skal jeg ikke komme nærmere inn på her, men når Ruge til stadighet omtalte Londonregjeringen som "den tidligere regjeringen", ligger det nære til hands å tro at det var regjeringens rømning som forårsaket hans uvilje.

For det er etter min mening det værste som har hendt i Norges historie, at en regjering, etter så praktfullt har demonstrert sin politiske udugelighet, i landets tyngste stund rømmer fra alt sammens: ~~XXXXXXXXXX~~ Landet slatt, avvepnet og okkupert av tyske tropper, mens en ny trussel avtegnet seg i Øst-Finmark. Faren for at Sovjet ville handle her som i Polen og sikre seg sin del av byttet. Hadde det skjedd, ville utfallet av annen verdenskrig blitt et delt Norge slik den ble et Polen berøvet sine østlige provinser.

Det skulle bare mangle forresten at ansvarlige offiserer med general Ruge i spissen dengang ikke hadde tatt hensyn til fedrelandets interesser i første rekke og ikke til den rømte "tidligere regjering".

For alle vanlige mennesker var Norges krig, om ikke formelt med en fredslutning, så dog reelt i og med en våpenstillestand for verdenskrigens varighet, avsluttet 10. juni 1940. Og hadde ikke Ruge og hans nærmeste offiserer fungert som de gjorde, ville de i sannhet ha opptrådt som landsforrædere.

At Ruge etter den annen verdenskrig av opportunistiske grunner forfektet Norges fortsatte krig trass i kapitulasjonen, er det derimot all mulig grunn til å kritisere og beklage. Og det er da også denne besynnerligheten fra hans side som har ført til at hans nærmeste medarbeidere fra den tiden i alle år har fått en forferdelig medfart av historikere, pressen og den legemann og kvinne.

Det taushetsløfte som påtviler disse herrer angående begivenhetene i 1940 siges, uten bevisets kraft å være en ordte fra generalen selv. Vel, disse herrer hadde under tyngden av dokumentariske bevis sjansen til å sette tingen i det rette lys. Det ble ikke gjort og vi fikk under landssvikoppgjøret formuleringen - - "Retten finner at tiltalte må ha forstått at Norge var i fortsatt krig med Tyskland.

De fleste av oss vet vel at det i alle år etter krigens opphør, fra myndighetenes side har vært ført en konsekvent fortielsespolitikk angående begivenhetene i Norge 1940. Her er det nok å nevne at originalteksten til kapitulasjonsavtalen ble fjernet fra arkivene i 1947; pluss en hel del andre, for den historiske forskning, meget viktige dokumenter. Videre har rapporten fra den militære undersøkelseskommissjon vært omgitt med den dypeste taushet. Her er det visserlig lekket ut en del, men det er en annen affære. Overlege Johan Scharffenberg oppfordret general Ruge til å gi en grundig redegjørelse uten reaksjon fra generalens side.

Den samme kompakte mur av uvilje, ja rent ut sagt redsel til en drøfting av stridsspørsmål, finner vi på alle hold.

Det eneste man da kan gjøre, er å spørre, HVORFOR ?

Jeg vil i henhold til dette spørsmålet og som belysning av det før nevnte, få trekke fram et brev som avdøde major Finn H. Kjelstrup for næsten 12 år siden sendte Forsvarets Krigshistoriske Avdeling. Dette brevet ble ikke besvart, og noen annen reaksjon kom heller ikke. (Som et kuriosum kan jeg fortelle, at to andre brev som major Kjelstrup sendte F.K.A., ble besvart med ordlyden: "Vi har beklagelsesverdige kompetanse til å behandle spørsmål av politisk art vedrørende krigen". Den andre besvarelsen lød: "Vi har ikke adgang til å besvare spørsmål av utpreget juridisk og folkerettslig karakter".)

Major Kjelstrup berørte i det førstnevnte brev general Ruges besynnerlige oppførsel, med det begrunnede spørsmålet, om det var så at Norges krig fortsatte etter kapitulasjonen.

Her vil jeg ø skyte inn den merdverdigheten som lå til grunn for Ø Ruges motiver, da han til General Falkenhorst ved Oberkommando der Wehrmacht, overleverte sin egen redegjørelse for kampene i Norge. Spørsmålet er: VITNER DETTE OM NORGES FORTSATTE KRIG MED TYSKLAND?

~~Øzzz~~ Hensikten med major Kjelstrups henvendelse til F.K.A. var å få denne til historisk å klarlegge forskjellige spørsmål, bl.a. bakgrunnen for den manglende mobiliseringsordre og den manglende kampberedskap..

Videre skriver major Kjelstrup i sin dagbok følgende:
 "Generalmajor Erichsen oppsøkte meg idag og beklaget seg over å ha vært utsatt for et bakjoldsangrep fra selveste general Ruge. Generalmajoren hadde vært i Oberkommando der Wehrmacht for å hilse på general Falkenhorst - (dette altså mens Norges krig fortsatte), som til hans store overraskelse, innledet konversasjonen med å si at han gjerne ville vite hvorfor generalen ikke hadde etterkommet general Ruges ordre om å rykke nordover for å slutte seg til de derværende norske tropper.

Det viste seg at general Falkenhorst hadde lest en redegjørelse for nøytralitetsforsvaret, forfattet av general Ruge!

Generalmajor Eric.sen opplyste at han hadde fremholdt ettertrykkelig for general Falkenhorst at han aldri hadde mottatt noen sådan ordre, og at det etter hans kjennskap til det som var passert var utelikkert at ordre av sådant innhold hadde vært utferdiget ved den norske overkommando."

Etter denne konferanse hadde general Erichsen oppsøkt general Ruge (mens Norges krig altså "fortsatte"), som overfor ham hadde forklart at vedkommende redegjørelse var private opptegnelser beregnet bare på hans nærmeste familie, men hadde vært utlånt til en offiser ved Oberkommando der Wehrmacht mot løfte om konfindensiell behandling. Generalen kunne imidlertid ikke benekte at anførslen om den angivelige ordre var som referert.

General Erichsen tilføyte at han hadde fått kjennskap til at general Ruge senere hadde henvendt seg til general Falkenhorst - (mens altså Norges krig "fortsatte"), og protestert mot indiskresjonen. Herunder uttalte han seg på ærekrenkende vis om de tyske offiserers syn på forpliktelse på æresord kontra norsk tilsvarende syn.

General Ruges utbrudd foranlediget en meget skarp protest fra general Falkenhorst.

Major Kjelstrup skrev til general Ruge om dette. I svarbrev 18-8-1959 henviste generalen major Kjelstrup til Den Krigshistoriske avdeling.

Denne holdning fra Ruges side stengte veien for en fyldestgjørende saklig redegjørelse for en rekke forhold i forbindelse med kapitulasjonen. ~~zzzzzzzzzz~~

Det burde vært gitt en redegjørelse hvorfor det overhodet ble kapitulert, når det ikke forelå anvisning herom fra forsvarsministeren - (som ellers ga ordre til demobilisering), og det dessuten avgjivelig var hensikten å fortsette krigføringen. Jeg henviser her til Ruges vitneprov i Skancke-saken.

Spørsmålet her må da være: Forandret regeringen forsvarsministerens direktiv? Den meget naturlige reaksjon fra Ruges side - (det var som kjent med meget negative følelser general Ruge godtok Forsvarsdepartementets avgjørelser i sommeren 1940.) kan ha bidratt til ~~den~~ å forme de forholdsregler han tok etter 11. juni, 1940.

Et annet spørsmål er - Hvorfor ble ikke generalmajor Fleischers idé om å overføre personell og materiell til Sverige og Finland, tiltrådt av den norske overkommando? - - - Var overkommandoen ubekjent med at den hadde full folkerettslig adgang til å oppløse hæren, dimisitere personellet og eventuelt ødelegge alt krigsmateriell? - - -

Nøkkelen til alle disse HVORFOR - ligger forborget i den militære Undersøkelseskomisjonens rapport, og blir vel liggende der.

Ikke meget lystig, for en forsker som bare vil en ting: SANNHETEN

Hvilken begrunnelse kan gis for de innrømmelser som er gjort i kapitulasjonsavtalens paragrafer 3 - 5 - 6- og 8, bl.a. vedrørende opparbeidelsen av flyplassene Bardufoss og Skånland? - - -

General Ruge burde ha redegjort for hvordan hans forklaring angående hensikten om fortsatt statlig krigføring stemte med hans frivillige krigsfangenskap - og med hans anvisning til offiserene om å forplikte seg på æresord til passivitet for varigheten av Tysklands krig.

Dervidere og særlig om hvordan denne hensikt stemmer med hans forslag av 24. juni 1940 til tysk-norsk militært samvirke i Nord-Norge med sikte på en permanent ordning, - - - bl.a. med adgang til fortsatt opp-tjening av militær tjenesteansienitet for norske befalingsmenn.

Det er et så åpenbart motsetningsforhold mellom denne kjennsgjøring og general Ruges vitneprov i Skanckesaken, at man uten nærmere forklaring om sammenhengen må kunne anta at han på en eller annen måte har blitt presset til sitt vitneprov.

Det er vel dette som har tynget generalens vitneprov da han i et brev av 23-3-1951 erklærer at han aldri kommer til å skrive sin del av krigshistorien..

Jeg har aldri drømt om å sette general Ruges verdi som offiser i et dårligk lys. Hans meriter på den militære løpebane er noe av det beste som norsk militærhistorie kan oppvise. Det jeg har villet med dette kåseriet - er å sette et lite lys på visse hendelser sommeren 1940, hvis senere fortælle skapte meget av den vilkårlighet som kom til å prege landssvikoppgjøret.

General Otto Ruge - Halvdan Koht og Johan Nygaardsvold - kom med sine vitneprov i Skancke-saken til å bidra til eksekveringen av dødsdommen over Skancke 28. august, 1948.

Naturligvis kan det holdes serier av foredrag over begivenhetene 1940, men dette var bare ment som et lite tidsbilde.

Takk for ordet.